

Dnro KOMU/2833/11.00.01.07/2025

§ 217 Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista ja sen SOVA-lain mukaisesta ympäristöselostuksesta

Kunnanhallitus	§ 217	1.12.2025
Yhdyskuntarakentamisen valiokunta	§ 187	26.11.2025

Kaavoituspäällikkö Jonas Aspholm:

Puh. 06 327 7175, jonas.aspholm@mustasaari.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista ja sen SOVA-lain (laki suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 200/2005) mukaisesta ympäristöselostuksesta (diaarinumero VN/15881/2025).

Hallintosäännön 48. §:n 12. kohdan mukaan yhdyskuntarakentamisen valiokunnan tehtävänä on alueidenkäytön (kaavoitus ja maapolitiikka) vastuualueella valmistella kunnanhallitukselle lausunnot ympäristövaikutusten arviointihankkeista ja ympäristöluvista, joilla saattaa olla merkittäviä vaikutuksia kaavoitukseen ja kunnan yhdyskuntakehitykseen. Valtioneuvoston päätös ja sen ympäristöselostus ei ole tavanomainen ympäristövaikutusten arviointihanke tai ympäristölupa, mutta se saattaa kuitenkin myöhemmin johtaa sellaiseen, joten se voi aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia kunnalle.

Valtioneuvoston päätösluonnoksesta ja siihen liittyvästä ympäristöselostuksesta järjestettiin kaikille avoin webinaari 7.11.2025. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 2.12.2025.

Työ- ja elinkeinoministeriö kuvaa valtioneuvoston päätösluonnosta ja sen ympäristöselostusta seuraavasti:

Merituulivoimasta talousvyöhykkeellä annetun lain (937/2024) mukaan valtioneuvosto voi tehdä päätöksen Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevan alueen osoittamisesta tuulienergian hyödyntämistä koskevaan käyttöön (talousvyöhykkeen merituulivoima-alue), sen kilpailuttamisesta ja alueen hyödyntämistä koskevista ehdoista. Suomen talousvyöhyke on kansainvälistä merialuetta, jota Suomi voi hyödyntää esimerkiksi merituulivoimaan. Valtioneuvosto tekee päätöksen työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Tämä ns. aluevalintapäätös on edellytys merituulivoiman rakentamiselle talousvyöhykkeellä.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että valtioneuvosto tekee päätöksen neljän Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevan alueen osoittamisesta tuulienergian hyödyntämistä koskevaan käyttöön. Neljästä alueesta kaksi sijaitsee Selkämerellä (länsi ja itä) ja kaksi Perämerellä (etelä ja pohjoinen). Alueet Perämeri etelä ja pohjoinen sekä Selkämeri itä rajautuvat Suomen aluevesirajaan. Selkämeri länsi sijaitsee lähellä Ruotsin ja Suomen välisten talousvyöhykkeiden rajaa. Kyseisten alueiden pinta-alat ovat yhteensä 921 km².

Valtioneuvoston päätökselle tulee tehdä suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi (ns. SOVA) suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005, ns. SOVA-laki) nojalla. Päätösluonnokselle on nyt laadittu ympäristöselostus, jossa on arvioitu päätösluonnoksen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset. Päätöksen todennäköisesti merkittävät vaikutukset ihmisiin, luonnonympäristöön, yhdyskuntarakenteeseen ja luonnonvarojen käyttöön sekä näiden tekijöiden ristikkäisvaikutukset on arvioitu aluekohtaisesti.

Prosessiin kuuluu kaksi kuulemiskierrosta. Ensimmäisessä vaiheessa touko–heinäkuussa 2025 kuultiin ympäristöarvioinnin suunnittelusta ja ympäristöselostuksen valmistelusta. Nyt on kyseessä varsinainen kuuleminen valtioneuvoston päätösluonnoksesta ja valmiista ympäristöselostuksesta. Ensimmäisellä kierroksella kuulemisten kautta saadut lausunnot ja näkemykset arviointisuunnitelmaan ja ympäristön nykytilan kuvaukseen on käsitelty osana ympäristöselostusta ja ne ovat vaikuttaneet selostuksen sisältöön.

SOVA-arviointiprosessi on luonteeltaan olemassa olevaan ympäristötietoon perustuvaa ennakoarviointia, jossa ympäristövaikutukset tunnistetaan luettelomaisesti ja arvioidaan yleispiirteisesti. Kunkin merituulivoimahankkeen tarkemmat vaikutukset selvitetään myöhemmin.

Ympäristöselostuksessa, muun muassa luvussa 3, on tietoa kaloista, kalastuksesta ja Merenkurkun saaristosta ja Merenkurkun maailmanperintöalueesta. Ympäristöselostuksessa vaikutukset ihmisiin, luonnonympäristöön, yhdyskuntarakenteeseen, luonnonvarojen käyttöön sekä näiden ristikkäisvaikutukset on arvioitu merituulivoima-aluekohtaisesti. Lisäksi esitellään toteutusvaihtoehtojen yhteisvaikutukset, arvioidaan sen pohjalta päätösluonnoksen merkittävimmät riskit ja laaditaan ehdotuksia vaikutusten hallinnaksi tarkempaa suunnittelua varten.

Olennaista, Mustasaaren kuntaa koskevaa taustatietoa:

Neljästä selvitetävästä merituulivoima-alueesta lähimpänä Mustasaaren kuntaa oleva alue (Perämeri etelä) sijaitsee noin 8,4 kilometrin etäisyydellä kunnan rajasta. Lähimmät etäisyydet Mustasaaren kunnan kaavoitettuun maa-alueeseen ovat noin 26,6 kilometriä Ritgrundiin, noin 30,1 kilometriä Övergrynnaniin Valassaarilla ja noin 30,2 kilometriä Sillskataniin Märaskäretillä. Lähin etäisyys Mustasaaren kaavoittamattomaan maa-alueeseen on noin 27,1 kilometriä Knipaniin. Lähin etäisyys Merenkurkun saariston maailmanperintöalueelle on noin 18,1 kilometriä. Mustasaaren kunnan alueella sijaitsevan maailmanperintöalueen osalta lähin etäisyys on noin 19,7 kilometriä.

Merituulivoimahankkeilla on suora vaikutus Pohjanlahteen, mutta todennäköisesti myös epäsuora vaikutus koko rannikkoseutuun ja Merenkurkuun. Mustasaaren kunnan kannalta on olennaista, että vaikutukset Merenkurkun saaristoon ja Merenkurkun maailmanperintöalueeseen arvioidaan. Yleisesti ottaen kunta katsoo, että on myös tärkeää arvioida kaikkien neljän merituulivoima-alueen vaikutukset merivirtoihin, kalojen kutualueisiin, kalakantaan, kalastuselinkeinoon sekä paikalliseen, kansalliseen ja kansainväliseen merenkulkuun.

Olennaista taustatietoa ympäristöselostuksen perusteella:

Rakennusvaiheessa tuulivoimahankkeiden arvioidaan aiheuttavan paikallisia mutta lyhytaikaisia vaikutuksia lähinnä pohjaan kajoamisen, melun ja sedimentin muutosten vuoksi.

Tuotanto- ja ylläpitovaiheessa tuulivoimahankkeiden arvioidaan aiheuttavan pitkäkestoisia muutoksia maisemakuvaan, kuten erityisen selviä vaikutuksia kulttuuriympäristöihin ja Selkämeren kansallispuiston ja Merenkurkun avoimeen merimaisemaan. Maisemassa näkyvät voimalat vaikuttavat alueiden kulttuurihistorialliseen arvoon negatiivisesti ja pitkäaikaisesti. Lisäksi elektromagneettisten kenttien ja estevaikutusten arvioidaan vaikuttavan lintujen ja kalojen reitteihin, kun taas merenkulku ja troolikalastus estyvät hankealueilla. Negatiiviset vaikutukset arvioidaan osittain kohtalaisiksi ja osittain merkittäviksi, ja ne voivat voimistua yhteisvaikutuksessa Suomen talousvyöhykkeen muiden merituulivoimahankkeiden kanssa mutta myös suhteessa Ruotsin aluevesien mahdollisiin hankkeisiin.

Purkuvaiheessa tuulivoimahankkeiden arvioidaan aiheuttavan rakennusvaiheen kaltaisia vaikutuksia, mutta heikompia. Perustusten ja kaapeleiden poistaminen voi tilapäisesti heikentää vedenlaatua ja vaikuttaa meren eliöstöön aiheuttaen melua ja sedimentin sekoittumista veteen. Paikalleen jätetyistä rakenteista voi puolestaan liueta veteen haitta-aineita. Perustusten ympärille muodostuneita kovanpohjan elinympäristöjä voi tuhoutua, mutta luonto voi osittain palautua. Samalla lintujen törmäysriski katoaa, samoin kuin kaapelien aiheuttamat elektromagneettiset kentät.

Asiakirjoista käy ilmi, että sähköän siirrossa liittymisjohtojen toteuttamiseksi merisähköasemalta liittymispisteisiin maalla on useita reittivaihtoehtoja. Valtioneuvoston aluevalintapäätös ei kuitenkaan tule koskemaan kaapeleita, koska asiakirjoissa mainitaan, että sähköän siirto maalle ei ole pakollista.

Yhteenvedona voidaan todeta, että arviointi antaa kokonaiskuvan merituulivoiman kehittämisen mahdollisuuksista ja haasteista kyseisillä merialueilla. Selostus on laaja ja selkeä, mutta se paljastaa samalla joukon tekijöitä, jotka vaativat jatkossa seurantaa, yhteensovittamista ja tiedon rakentamista.

Johtopäätös:

- Mustasaaren kunta vaatii, että Merenkurkun saariston erityiset arvot turvataan.
- Mustasaaren kunta vaatii, että hankkeet eivät aiheuta Merenkurkun maailmanperintöalueelle vaikutuksia, jotka saattavat jollain tavalla vaarantaa maailmanperintö-statuksen. Erillinen Unescon ympäristövaikutusten arviointimenettely tulisi toteuttaa tarvittaessa sen varmistamiseksi, että maailmanperintöalueen arvot otetaan huomioon tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Yleisesti ottaen on myös tärkeää arvioida vaikutukset merivirtoihin, kalojen kutualueisiin, kalakantaan, kalastuselinkeinoon sekä paikalliseen, kansalliseen ja kansainväliseen merenkulkuun ja turvata niiden toimintaedellytykset.

Käytännössä esimerkiksi troolikalastuksen ja kalankasvatuksen näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista, että niiden toimintaedellytysten arviointi perustuisi siihen, soveltuuko vesialue kalastuselinkeinoja varten. Jos vesialue soveltuu, elinkeinon toimintaedellytyksille ja etenkin sen kehitysmahdollisuuksille saattaa aiheutua vaikutuksia jatkossa. Näin ollen arvioinnin olisi syytä perustua siihen, soveltuuko vesialue esimerkiksi troolikalastukseen tai kalankasvatukseen ja onko sillä jatkossa suoria tai epäsuoria vaikutuksia kalastuksen ennestään matalaan omavaraisuusasteeseen Suomessa.

- Koska merituulivoimahankkeet ovat huomattavan laajoja ja ne voivat merkittäväällä tavalla vaikuttaa yhdyskunnan huoltoon, on tarpeen selvittää ja varmistaa, miten liittymisjohdot aiotaan toteuttaa. Liittymisjohdot voivat aiheuttaa suoria merkittäviä negatiivisia vaikutuksia yksittäisille kunnille, joiden alueelle liittymisjohdot toteutetaan, ja lisäksi merituulivoimahankkeet on osoitettu talousvyöhykkeelle. Näin ollen voidaan perustellusti katsoa, että hankkeet ovat muun muassa ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa, kuten valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyys- ja aluerakenteen taloudellisuus. Koska merituulivoimahankkeet ovat laajoja ja niihin liittyy omia erityispiirteitä ja koska voimalat eivät ylipäättäen voi toimia ilman liittymisjohtoja, on konkreettinen tarve selvittää ja varmistaa liittymisjohtojen vaikutukset ja niiden toteuttamisedellytykset.

Luonnos valtioneuvoston päätökseksi talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista ja sen ympäristöselostus on julkaistu verkkosivulla <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM061:00/2025>.

Kaavoituspäällikkö Jonas Aspholmin ehdotus:

Yhdyskuntarakentamisen valiokunta hyväksyy valmistelun ja ehdottaa kunnanhallitukselle, että se annetaan kunnan lausuntona valtioneuvoston päätösluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta.

Pykälä tarkastetaan heti.

Yhdyskuntarakentamisen valiokunnan päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Pykälä tarkastettiin heti.

Kunnanjohtaja Rurik Ahlbergin ehdotus:

Kunnanhallitus päättää antaa yhdyskuntarakentamisen valiokunnan valmistelun kunnan lausuntona valtioneuvoston päätösluonnoksesta ja sen ympäristöselostuksesta.

Pykälä tarkastetaan heti.

Kunnanhallituksen päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Pykälä tarkastettiin heti.

Pöytäkirjaan merkittiin, että kaavoituspäällikkö Jonas Aspholm oli kokouksessa selostamassa asiaa.

Pöytäkirjaan merkittiin, että Marlene Ahlberg, kunnanhallituksen I varapuheenjohtaja Carola Lithénin henkilökohtainen varajäsen, poistui asian käsittelyn aikana ja oli poissa klo 17.15–17.18.

Liitteet:

Lausuntopyyntö